

33. emakeeleolümpiaadi juhend

2017/2018. õppeaasta

Teema: **Eesti keel kui riigikeel**

Korraldajad: Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudi juures tegutsev olümpiaadi žürii ja TÜ teaduskool

*„Praegune aeg seab aga meile tungivalt ette uued nõuded: võimalikult kindel ja korralik riigikeel, mis **hõlpsasti kõigile õpitav**, mis oma **avaldusvahendite rikkuse ja painduvuse, lihtsuse, selguse ja täpipealsusega** mitte üksnes kunstnikkude, vaid ka õpetlaste, praktilise elu tegelaste ja muude kodanikkude nõuetele vastab.“*

Andrus Saareste ajakirjas Eesti Keel aastal 1922

2018. aastal tähistame Eesti riigi 100. sünnipäeva. 1920. aasta põhiseadusega sai eesti keelest Eesti Vabariigi riigikeel. Juubeliaasta olümpiaadi teema ongi see, kuidas on eesti keel kui riigikeel arenenud, kuidas ta sellena toimib ja missugused on ta tulevikuperspektiivid. Rõhuasetus on eelkõige keele teadlikul arendamisel ja korrastamisel, kuid uurimustes võib vaadelda ka riiki kui suhtluspartnerit (ametkondliku keelekasutuse stiil) või mitmekeelsust avalikus ruumis.

Pilgu võib pöörata minevikku ja võtta vaatluse alla isikute ja institutsioonide tegevuse kirjakeele arendamisel (Emakeele Selts enne ja pärast teist maailmasõda, vabariiklik õigekeelsuskomisjon, eesti keele instituudi keelekorraldajad jne). Võib jälgida normistamist üldisemalt, aga ka mõne kitsama teema muutumist ajas.

Oleviku olukorda, st eesti keelt kui riigikeelt uurides pakub märksõnu juba Saareste: hõlpsasti õpitavus, lihtsus, selgus, täpsus, vahendite rikkus ja paindumus. See võib tähendada näiteks käsitlust õigekeelsusreeglitest, mis valmistavad enim raskusi; lihtsuse ja selguse nõuetele vastamist, olgu tegu siis mõne õpiku või hoopis projekti või organisatsiooni tekstidega.

Teemade otsingul inspiratsiooni leidmiseks on väga hea abimees Raimo Raagi raamat „Talurahva keelest kirjakeeleks“, mille saab alla laadida aadressilt https://dSPACE.ut.ee/bitstream/handle/10062/34490/raag_talurahvakeelest.pdf

Olümpiaadi korraldusest

Olümpiaadi arvestust peetakse kolmes vanuserühmas (7.–8. kl, 9.–10. kl ja 11.–12. kl). Olümpiaad toimub kahes voorus. Noorimast vanuserühmast selguvad lõppvooru pääsejad ainult piirkonnavooru kaudu, kahest vanemast vanuserühmast aga õpilase valikul kas piirkonna- ehk ülesandevooru või uurimistöovooru kaudu. Õpilane võib kasutada ka mõlemat võimalust, st

osaleda nii piirkonnavoorus kui ka kirjutada uurimistöö. Uurimistöid hindab olümpiaadi žürii ja arvestus on üle-eestiline.

Seni tavapärasele võimalustele (ülesandevoor või koostatud õpilasuurimus) lõppvooru jõuda on vanematele õpilastele sel aastal pakkuda veel üks tee: kirjutada Vikipeedia artikkel keeleteaduse või keelekorralduse teemadel. Tartu Ülikool ja Wikimedia Eesti soovivad projektiga „Miljon pluss“ kinkida Eestile sünnipäevaks võimalikult mahuka ja sisuka veebientsüklopeedia. Lähemalt saab selle kohta lugeda projekti veebilehelt www.miljonpluss.ut.ee. Sealt leiab juhised, kuidas artiklit kirjutada, samuti näiteid artiklitest, mida tasuks oma tööd tehes eeskujuks võtta. Projekti „Miljon pluss“ kohta saab infot Sirli Zuppingult, sirli.zupping@ut.ee.

Piirkonna- ja lõppvooru ülesannete koostamisel lähtutakse vastava kooliastme kehtivast eesti keele ainekavast ja olümpiaaditeemast ning peetakse silmas ülesannete eakohasust. Ülesannetega mõõdetakse, kui hästi oskab õpilane analüüsida, põhjendada ja kirjalikult väljendada oma seisukohti ning siduda omavahel eri valdkondade teadmisi. Kõigi ülesannete puhul hinnatakse ka õpilase enda keelendite õigsust ja konteksti sobivust.

Piirkonnavooru ülesanded koostab olümpiaadi žürii. Piirkonnavoore toimub **26. jaanuaril 2018** ja kestab umbes 2,5 astronoomilist tundi. Töid hindavad piirkonnakomisjonid, kes koostavad osalejate pingerea kolme vanuserühma kaupa ning vormistavad tulemused protokollina. Iga komisjon saadab oma piirkonnavooru kümme paremat tööd ja protokollid 12. veebruariks 2018 (postitempli kuupäev) olümpiaadi žüriile (Jakobi 2, 51014 Tartu, ümbrikule märgusõna „Emakeeleolümpiaad“).

Lõppvoor toimub Tartus **16.–17. märtsil 2018** (õpilastele tagab tasuta majutuse ja toitlustuse TÜ). Otsuse lõppvooru pääsejate kohta teeb olümpiaadi žürii, kes avalikustab umbes kaks nädalat enne lõppvooru toimumist lõppvooru ajakava ja sinna kutsutud õpilaste nimekirja aadressil <http://www.teaduskool.ut.ee/et/olumpiaadid/emakeeleolumpiaad>.

Lõppvooru kutsutakse piirkonna- ja/või uurimistöövoo tulemuste üldpingerea alusel 80 õpilast järgmiselt:

- 7.–8. klassi 20 paremat õpilast piirkonnavooru põhjal;
- 9.–10. klassi 20 paremat õpilast piirkonnavooru põhjal ja kümme paremat uurimistööde või Vikipeedia artikli tegijate seast;
- 11.–12. klassi 20 paremat õpilast piirkonnavooru põhjal ja kümme paremat uurimistööde või Vikipeedia artikli tegijate seast.

Proportsioon piirkonnavooru kaudu edasipääsejate ja uurimistöö / Vikipeedia artikli tegijatest edasipääsejate vahel võib muutuda, kui nõutaval tasemel uurimistöid või artikleid ei laeku.

Žüriil on õigus kutsuda lõppvooru alla 80 õpilase juhul, kui nõuetekohaseid uurimistöid ei esitata piisavalt, ja üle 80 õpilase juhul, kui voorude pingereas on võrdse punktisumma

saanud õpilasi. Olümpiaadi tulemused avaldatakse teaduskooli kodulehel www.teaduskool.ut.ee.

Žürii nimel

Katrin Kern,
Eesti ja üldkeeleteaduse instituudi assistent

Lisateave: **katrin.kern@ut.ee**

Olümpiaadi koduleht: <http://www.teaduskool.ut.ee/et/olumpiaadid/emakeeleolumpiaad>